

عنوان اقامتگاه خود استفاده می‌نمایند. این حسینه‌ها غالباً ارزان ترین نوع و متراکم ترین نوع اقامت را برای زائران تأمین می‌کند. در این حسینه‌ها گروه‌های بزرگ کاروانی فضایی کمتر از یک متر را برای اسکان هر زائر فراهم می‌کند. مدارس نیز در فصل تابستان توسط آموزش و پرورش در اختیار کارکنان این وزارتخانه قرار می‌گیرد که از اقصى نقاط کشور به مشهد می‌آیند.

ح- کمپ ها: در تمام شهرهای کشور اسکان مسافران در پارک‌ها و فضای سبز و مناطق تفریحی محدودیت ندارد ولی در مشهد زائران حق اسکان و اطراق در پارک‌ها را ندارند و مجبورند در کمپ زائر و پارک جنگلی طرق در خارج از محیط شهری اسکان یابند.

کمپ‌های مشکل گشا

فعالیت و پذیرش زائر در دو کمپ "زائر طرق" و "بابا قدرت" در سال جاری، در ورودی‌های شهر، تأثیر چندانی بر حضور مسافر، در هتل‌ها ندارد. کمپ بابا قدرت در بلوار جمهوری اسلامی، روبروی شهرداری منطقه ۷، با وسعتی حدود ۲۰ هزار هکتار قرار دارد که در سال ۱۳۸۰ احداث شده است. ظرفیت نصب دو هزار و ۲۰۰ چادر را داشته که در حال حاضر ۷۰۰ چادر در آن برپا شده است که در آن امکاناتی مانند محل توقف وسایل نقلیه، محوطه بازی کودکان، مکان بازی‌های کامپیوتری، جنگ شادی و... در اختیار زائران قرار داده می‌شود.

پارک جنگلی طرق نیز پارک بسیار بزرگی است که در ابتدای خروجی جاده مشهد نیشابور واقع گردیده است. کمپ "طرق" با امکان توسعه فضایی در حدود ۱۰۰ هکتار، نیز گنجایش دو هزار چادر را دارد. سرویس‌های بهداشتی، حمام، ستوران، سوپر مارکت، اتاقهای نگهداری و اداری، نمایشگاه کتاب و فضای بازی از امکانات موجود در کمپ‌های یاد شده است.

دو کمپ اسکان برای شهری که در فصل تابستان میلیون‌ها زائر و مسافر دارد، جواب گوی نیاز متقاضیان نیست و متأسفانه این نوع برخوردها سبب کاهش ماندگاری زائران در مشهد شده است.

در نهایت تأکید بر عدالت و اجرای آن مستلزم این است که برای نیازهای زائران محروم (بویژه در مرحله اول در مورد اقامت) که به دشواری برای زیارت به شهر مشهد سفر می‌کنند تمهیداتی اندیشیده شود تا فرصت زیارت بصورت مطلوب‌تری برای آنها فراهم شود. بدین منظور لازم است که با توجه به نیازهای واقعی جامعه در مورد آینده امکانات پیش بینی شود. همچنین این روند با ضمانت‌های اجرایی موثرتری نیازمند است تا بتواند با سرعت بهتری به جلو گام بردارد.

سرانجام «خشت» است بالین تو

نگاهی به طرح «خشت‌های آسمانی» برای اسکان ارزان قیمت زائر

✎ محمد مولوی

شهر مشهد بمانند که لزوماً عمده برنامه ریزی‌ها بر محور مکان‌های تفریحی و گردشگری است. اما نکته اینجاست که هدف اصلی مسافر شهر امام رضا(ع) زیارت این بارگاه ملکوتی است و ماندگاری زائر رابطه مستقیمی با هزینه‌های اولیه زائر دارد و عمده ترین هزینه برای زائر به طور قطع در زمینه اسکان خواهد بود، یعنی زائر در شرایطی که برای تأمین هزینه اسکان تحت فشار باشد، سعی می‌کند در حداقل زمان ممکن به هدف اصلی‌اش یعنی زیارت بپردازد و سپس به شهر خود بازگردد. به این ترتیب زمان ماندگاری زائر کاهش می‌یابد.

✎ زائر در شرایطی که برای تأمین هزینه اسکان تحت فشار باشد، سعی می‌کند در حداقل زمان ممکن به هدف اصلی‌اش یعنی زیارت بپردازد و سپس به شهر خود بازگردد. به این ترتیب زمان ماندگاری زائر کاهش می‌یابد.

درآمدی بین ۳۰۰ تا ۷۰۰ هزار تومان دارند. آیا این قشر کم درآمد می‌توانند در هتل یا منازل مسکونی با قیمت هر شب ۷۰ تا ۲۰۰ هزار تومان اسکان یابند؟

بنابر این باتوجه به این حجم زائر که در حال حاضر سالانه ۲۵ میلیون نفرند و طبق سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ شهر مشهد به تعداد ۴۰ میلیون نفر نیز خواهد رسید، باید فکری اساسی کرد تا زائر بدون دلمشغولی به زیارت بپردازد.

اسکان مهم‌ترین دغدغه زائر

کمپ‌های زائر در سطح شهر یکی از محل‌های اسکان زائر است اما روشن است که این کمپ‌ها نه تنها ظرفیت این تعداد زائر را ندارد بلکه شرایط جوی و فاصله دور آن تا حرم مطهر رضوی، مشکلاتی را برای زائران ایجاد می‌کند.

یکی از برنامه‌های اصلی نهادهای شهری مشهد افزایش زمان اقامت زائر است، به گونه‌ای که برنامه ریزی‌های مختلفی انجام می‌شود تا زائران چندروزی بیشتر در

مشهد را همه به عنوان شهری زیارتی که قطعه‌ای از بهشت را در خود جای داده است، می‌شناسند. شهری که سالانه میزبان بیش از ۲۵ میلیون زائر است اما این زائران به محض ورود به شهر امام رضا(ع)، کسانی را مشاهده می‌کنند که به «زارکش» موسوم شده‌اند؛ برای کسانی که زائران را به سمت هتل‌ها و مسافر خانه‌های طرف‌رادرادشان می‌کشاند، نام با مسمایی است!

زائر بعد از مواجه شدن با تعداد زیادی از این گونه افراد در مکان‌های مختلف از پایانه مسافربری و ایستگاه راه‌آهن گرفته تا خیابان‌های منتهی به حرم، نزدیک حرم مطهر شده و با هتل‌های سربه فلک کشیده و لوکسی روبه‌رو می‌شود.

زائر وقتی با قیمت‌های سر به فلک کشیده مواجه می‌شود، به جای اینکه تمام توجه خود را به موضوع زیارت معطوف کند، دائم دغدغه یافتن مکانی مناسب برای اسکان دارد.

بنا بر آمار و نظر سنجی‌های انجام شده نزدیک به ۷۰ درصد زائران